

ה' תשס"ב כ"ג

ה' תשס"ב כ"ג

9"07

כ"ש בנטרא כל המשמר שבת כהלכתו אפילו חמא כדור אנוש מוחליו לו שנאמר אשרי אנוש יעשה ואת וכן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע אל תקרי מחללו אלא מחול לו ומה שאמר כהלכתו משום שידוע שיש ל"ט אבות מלאכות ובכל אב כמה וכמה תולדות וכירושלמי פרק כלל גדול איתא דר' יוחנן ור"ל דייקו כ"כ עד שמצאו בכל אב ל"ט תולדות ולזה רצו הגמרא שישמור שבת כהלכה דהיינו שלא לחלל אותה בשום פרט אך באיזה ענין נוכל לבוא לוו המדרגה שישמור שבת ככל פרמיו העצה הנעוצה לזה שיראה לורו את עצמו ללמוד הלכות שבת ולחזור עליה תמיד כדי שידע האסור והמותר דאל"ה אפילו אם ילמוד כל ענינים המוסרים לשמירת שבת כראוי לא יועיל לו וכדאיתא במדרש משלי לדעת חכמה ומוסר אם יש כידו של אדם חכמה הוא יכול ללמוד מוסר ואם אין כידו של אדם חכמה אין יכול ללמוד מוסר והכונה דאם הוא פועה בעיקר הענין שחושב שאין זה בכלל איסור מה יועיל לו המוסר בזה וה"נ בענינינו אם הוא חושב על איזה דבר שאין זה בכלל מלאכה או שבות לא יועיל לו שום מוסר והדמיון כגון שקרה לו הפסד פתאום שמרדו בהמותיו וברחו להן בשבת או אוויון ותרנגולין שקנה זה מחדש ולא הורגלו בבית וברחו מה מאוד נקל לו להכשל באיסור צידה דאורייתא כשיחפסס וגם אמירה לנכרי לחפסס בידו לא הותר בכגון זה ואלו היה לומד הרין היה יודע אופן המותר והיינו שיאמר כל המציל אינו מפסיד או שיאמר לנכרי שיכניס האוויון ותרנגולין למקום דלית ביה צידה דאורייתא כגון בבית גדול שאינו קל לתפשס אף אחר שיכניסם וכמו דאיתא בגמרא דהיכא דלא מטי ל' בחד שיחיא לית ביה צידה דאורייתא או ד"ם שקרה שנדלקה הספה שעל השולחן בשבת הנה אדם כהול על מסונו יתכן שמפני זה ימחר לכבות גם כי יודע שהוא אסור והכל מפני שאינו יודע אופן המותר אבל אם הוא לומד הלכות שבת ידע אופן המותר בזה דהיינו שישפוך מים על המקום שלא אחו האש או שיקרא לעו"ג לכבות - וכן באיסור בורר מצוי מאוד להכשל מפני חסרון ידיעה ד"ם כשיש לו בשר של שני מיני עופות מחולקין ורוצה לברור מין אחר מחברו ולהניחו אלאחר זמן דאיסור גמור הוא כמבואר בפוסקים אלא יקח מהן מה שהוא רוצה לאכול עכשיו והשאר ישאר כמילא וכן ללקום השומן שעל החלב [שקורין סמטעטנען] בצמצום יש בזה משום בורר אלא יניח מעט לצד החלב או שיקח מהחלב עטה ועוד כמה וכמה הלכות בעניני בורר וכן במלאכת דש ולישה ומלבן ובשאר אבות מלאכות ופי' שלא למד יוכל בנקל להכשל בהן שנמצא בכל אחר כמה פרטי הלכות שנוגע באיסור דאורייתא ובפרט בענין כישול ושהיה והטמנה הוא הלכתא רבתי מאוד בהרבה חלוקי דינים הנוגע למעשה] וכבר העיר בנו הגאון בעל אורים ותומים בספרו יערת הדבש כי אי"א כלל במציאות שינצל מאיסור שבת אם לא ילמוד כל הדינים על בורים היטיב היטיב -

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

(מח) ומצוה להטמין לשבת כדי שיאכל חמין.
(יג) בשבת, פי זהו מפקוד וענג שבת. (מט) וכל מי שאינו מאמין בדיברי הנחכמים ואוסר אכילת חמין בשבת, תשינן שפא אפיקורוס הוא (הר"ן פרק כמה טומנין וכלי-כו):

(מט) וכל מי וכו'. ובמינה, בעונותינו הרבים, מצוי קלקול גדול על ידי אלו שפורשין עצמם בשאט-נפש ממצוה אכילת חמין בשבת, שבאין לבסוף על ידי זה לא ידעו אסור, שמצוין לאינם יהודים שיחמו עברין חמין בשבת, וכמה פצמים יבואו על ידי זה גם לידי אסור דאורייתא של שלשה אבות-מלאכות, והן כישול והקצרה וכבוי, שמצמידין את הפלי עם עלי השיי"א על המוליקאר [ובלשוננו סאמאנא-רי] בשעה שהגחלים בוצרות - הרי כישול, והכל פעם קשונטל את הפלי ומצלין ומחזירו אחר-כך, הוא עובר על מקצת ומקצה, דבשעה שהפלי עומד עליו מתפנה האש במקצת ובהסירו מתפצרים הגחלים, והעושה כן במויד הוא פסול לצדדת ולשבועה מן התורה ומקריית את נפשו מארץ החיים, פי היא עברה שחזקין עליה (מט) ברת וסקילה. וכל בעל-נפש לא יסור ממנהג יש"א, להטמין חמין על שבת ולקיים מצוה ענג שבת כאשר נהגו אבותינו מעולם, ו"שומר מצוה וכו'". וזה לשון בעל המאור בפרק פניה: כל מי שאינו אוכל חמין וכו', וצריך להזמין, לכשל להטמין, ולענג את השבת ולהטמין, הוא המאמין, וזוהי לקח חמין, עין שם עוד:

A. Definition
The halachic definition of cooking is: "using heat to alter the quality of an item."

(7) כשי' פול
גמ' בן דרוסאי למעיס היה ומבשל כישולו שלש: איתמר גמ' דמחלל כן דרוסאי חסון כישול כל שהוא. מנושל כד ישראל כמחלל כן דרוסאי שוב לון כממרו משום כישולו נכריס: גרופ, מן הגמלים כמגרסיפ שקורין ודוליה קטום. מפורס אפר מלמעלה כדי להפיג חמום שלג וסוף הכל בשבת זה מנשיל שהוא כמחלל כן דרוסאי ולג מישי' אם מחלל וכו' בשבת:

(8) מתיך אחד ממיני
עולין כשר בצל וכיזה אלא כרי שיצולו כמכוד יום יאין נתונין פת לתער עם חשבה ולא דרדה על גבי נחלים אלא כרי שיקרבו: פניה כמכוד יום ראי' כדי שיקום ויתרוון שלה משלשין את הפסח בחנוור עם חשבה ומאווין את האור כמחרת כית המכוד
ובנבולין כדי שתארוו האור כרובו ר' יהודה אומר "כפרמין כל שהוא: גמ' וכנה א"ר אלעזר אמר רב יכרי שיצולו מבעני" כמחלל וזבן דרוסאי איתמר גמ' אמר רב אמי א"ר יוחנן לכל שהוא כמחלל כן דרוסאי אין בו משום כישולו נכריס" תניא חנניא אמר: כל שהוא כמחלל כן דרוסאי טורח להשדוהו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וממובה:

(9) המתוך אחד ממיני
מתכות כל שהוא או המחמם את המתכת [ג] עד שתעשה גולת הרי זה תולדת מבשל. וכן הממסס את הדונג או את החלב או את הזפת והכופר והגפרית וכיוצא בהם הרי זה תולדת מבשל וחייב. וכן המבשל כלי אדמה עד שיעשו חרס חייב משום מבשל. כללו של דבר ביי שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך הרי זה חייב משום מבשל
השגת הראשון היה. אבל נתבשל כולו חצי בישול. חצי בישול. חצי חצי בישול. כולו פ"י מחלל כן דרוסאי.
מותר לו לרדותה קודם שתאפה ויבוא לידי מלאכה:

1

11 דינים בטולים נפי מנהגנו כדעת הפוסקים להחזיר חנו... משכין ממין וחכשיל כמון (השיבה אפי' חכשיל שבוה... מלעמק ויפס לו, כל שכי' מנושל כמכ"ד קדם שקב"ה [וכוה' שלים... בישולו וזכר"ת הני בישולו, והנה בישול הוא זורה בהאכל ולא שייך... כב מלאים במדה וזריך לשער זמן הבישול, אם מתבשל כל זכרו בני... שעות, ארבעים רגעים הם לשיש בישולו, והרואין הדברים דבר... שכתום מניעים ליד סוגיה אילו מן החשבו' והחמלה הבישול הוא... משטה שהיד סולדת, ומשכין בין בחמור בין בכירה בין עני... גבן בין לחוכן אפי' דבסיקין בגפה ובטלים ולא גרף ולא קטס, ועלן... בשכה אין מחזירין אם היא אינה גרופה וקטומה אבל גרופה או... II קטומה מחזירין, בדי'א בכירה אבל חמור וכופת אפי' גרפן אין מחזירין... להן, והא' דמחזירין בכירה גרופה דוקא על גבה אבל לא לחוכה, ולפינן לסמוך אלל דופנה מנתון יש חילוק בין כירה לחמור ולכירה... מחזירין אפי' הסיקה בגפה ולא גרף, ולחמור אין סומכין בשכה אפי'... הסיקו בקס וגבנה ואפי' גרף, וכופתה או הסיקו בקס וגבנה סומכין... III בשכה ועליו' אין סומכין אפי' גרף, כירכ שהסיקו בקס וגבנה מחזירין... כי' אבל לא לחוכה, חמור שהסיקו בקס וגבנה אין מחזירין לא... כי' ולא לחוכה ואף לסמוך אסור, כופת שהסיקו בקי'א כרי הוא... ככירה.

ב. שיעור מאכל בן דרוסאי, דהחז"א כתב(ה) דצריך לשער בזמן הבישול ואם מתבשל כ... זכרו בבי' שעות או ארבעים רגעים הם לשליש בישולו, ולהר"מ בעינן חצי בישולו, והתחל... הבישול של הזמים הוא משעה שהיד סולדת בהם(10).
ודעת השבה(לו) דשיעור מאב"ד נמדד בחצי או שלישי בישולו באיכות וצריך לשער א... ראוי או לאכילה ע"י הדחק, ואי אפשר לתת לזה שיעור בשליש מהזמן שצריך להתבשל כ... צורכו, [ועיין להלן פרק ב' סעי' כ"ז לגבי שיעור מאכל בן דרוסאי במים].

11 ט"ב הערה 5

12 (ז) קובץ מבית לוי חז' הלי' שהיה חמורה סייב, וצ"ע בדברי החז"א הנ"ל שכתב שנמדד בזמן ואם זמן הבישול שעתי... נחשב בארבעים דקות שמתבשל כמאב"ד, ולכאורה אין איכות הבישול שוה במשך השעתיים ואיך נשער לפי זה... שהיה יתכן שיתבשל בשליש הראשון פחות ממאב"ד ורק אח"כ שנתרכן קצת ממחר להתבשל.

12 ב"ב הדין

13 (ב) ש"ס. כמאכל בן דרוסאי. לפיכך היה ומבשל בישולו שלים... רש"י שכתב ר' פ"א, וכן כתב הטור שהוא שלים... בישולו. וכן בהגמ"י פ"ג ורי"ז ורי"ז בשה"ג ומת' וברש"י... פ"א וכן' ר"ל ורש"י צביאורו פסקו כרש"י והטור שהוא שלים... בישולו. והבד' א"ר או' ט"ו יו"ש. אבל מדברי הרמב"ם פ"ג... נראה שהוא חז' בישולו. צ"ל. וכך לקמן בש"ע סי' רנד' טע"י... ב' וכו' פ' הלכות בסי' זה ובסי' רנד'. והגם דכיו"ד סי' קי"ג טע"י... ח' פסק שהוא שלים בישולו כתב המח' בסי' רנד' סק"ח והכא... פסק לחומרא משום חומרא דשבת. וכ"כ י"א בסי' זה. ט"ס או'... ח"י. ולפינן הלכה כתב הר"ז או' י"ג ולכתחלה לר"ך לחזר... שיתבשל חז' בישולו מבע"י אבל צדיענר יש להסיר התבשל כל... ענין אם תבשל שלים בישולו מבע"י יו"ש. ונראה לדין שאין... בקראין אזה' נקרא כמב"ד יש לשער על שאלל התבשל ע"י הדחק... מחמת בישול זה יש להסיר:

13 א"ת קה"ל

שכא ברמז מערב שבת שרין אותו ברמז בשבת וכל שלא בא ברמז... מערב שבת שרין אותו ברמז בשבת ח"ן מן המליה הישן (הנים... סלוחן קטנים) יוקליים האיסופני שהדחתו היא נמר מלאכתו: ור"י ז'

14 (ט"ב) ט"ג י"ח
לי לומר דכל דבשיל כמאכל בן דרוסאי ליכא... משום מגיס דהא מגיס משום מבשל הוא דמחייב.
וכיון שהגיע למאכל בן דרוסאי תו ליכא משום... מבשל²²¹, וכענין שאמרנו בפרק כירה²²² למאן... דאמר שאין בו משום בשול שמותר לתת אותו... אפילו במקום שהיד סולדת בו.

16 חז"ל ת"ה ראויה

15 (א) ונראה לבאר דלדעת הרשב"א ודעימיה דס"ל דאחר שנתבשל כמאב"ד שוב לא... שייך בישול משום דגבי אוכל עיקר פעולת הבישול הוא מה שמתקנו לעשותו ראוי... לאכילה שזהו תיקון יסודי באוכלין שמביאו למדרגת שם אוכל. וכיון שמגיע לשיעור... שראוי לאכילה לקצת בני אדם הרי כבר פעל בתוכה תיקון גמור של בישול דממילא... שוב לא שייך בה מלאכת בישול וא"כ, כל מה שגומר בישולו אח"כ אין זה אלא... כמצטמק ויפס לו, דרך מועיל להשיב' המאכל, והרי פשוט דאין כל תיקון ושיבוח... אוכלין בכלל מלאכת שבת.

15 רמב"ם ס"ג ט"ג

16 (א) ונראה לבאר דלדעת הרשב"א ודעימיה דס"ל דאחר שנתבשל כמאב"ד שוב לא... שייך בישול משום דגבי אוכל עיקר פעולת הבישול הוא מה שמתקנו לעשותו ראוי... לאכילה שזהו תיקון יסודי באוכלין שמביאו למדרגת שם אוכל. וכיון שמגיע לשיעור... שראוי לאכילה לקצת בני אדם הרי כבר פעל בתוכה תיקון גמור של בישול דממילא... שוב לא שייך בה מלאכת בישול וא"כ, כל מה שגומר בישולו אח"כ אין זה אלא... כמצטמק ויפס לו, דרך מועיל להשיב' המאכל, והרי פשוט דאין כל תיקון ושיבוח... אוכלין בכלל מלאכת שבת.

17 (א) ונראה לבאר דלדעת הרשב"א ודעימיה דס"ל דאחר שנתבשל כמאב"ד שוב לא... שייך בישול משום דגבי אוכל עיקר פעולת הבישול הוא מה שמתקנו לעשותו ראוי... לאכילה שזהו תיקון יסודי באוכלין שמביאו למדרגת שם אוכל. וכיון שמגיע לשיעור... שראוי לאכילה לקצת בני אדם הרי כבר פעל בתוכה תיקון גמור של בישול דממילא... שוב לא שייך בה מלאכת בישול וא"כ, כל מה שגומר בישולו אח"כ אין זה אלא... כמצטמק ויפס לו, דרך מועיל להשיב' המאכל, והרי פשוט דאין כל תיקון ושיבוח... אוכלין בכלל מלאכת שבת.

17 א"ת חז"ל קה"ל

18 (א) ונראה לבאר דלדעת הרשב"א ודעימיה דס"ל דאחר שנתבשל כמאב"ד שוב לא... שייך בישול משום דגבי אוכל עיקר פעולת הבישול הוא מה שמתקנו לעשותו ראוי... לאכילה שזהו תיקון יסודי באוכלין שמביאו למדרגת שם אוכל. וכיון שמגיע לשיעור... שראוי לאכילה לקצת בני אדם הרי כבר פעל בתוכה תיקון גמור של בישול דממילא... שוב לא שייך בה מלאכת בישול וא"כ, כל מה שגומר בישולו אח"כ אין זה אלא... כמצטמק ויפס לו, דרך מועיל להשיב' המאכל, והרי פשוט דאין כל תיקון ושיבוח... אוכלין בכלל מלאכת שבת.

סולדת. נכוח, אם הדי סולדת נתן בעל השפת ממוס' מיס:

18 ט"ב

19 ראויה 858

- 1) Lukewarm bath water (for young child) - approx. 99-100 deg. F: (37-37.8°C):
- 2) Average bath water - Approx. 101° F: (38.3°C):
- 3) Hot bath water (comfortable for some adults) - Approx. 104-5 deg. F: (40° - 40.6°C):
- 4) Hot tap water in average home (at medium setting) - 120°-125° F: (48.9°- 51.7°C):
- 5) Cup of hot coffee (with some milk and sugar added) - approx. 125° F: (51.7°C):
- 6) Glass of hot tea (almost too hot to sip) approx. 165°F: (73.9°C):
- 7) Hot bowl of chicken soup (upon ladling into bowl) can be as hot as 180°F: (82.2°C):

28) דע"י שממעט המים שבקדירה ממחרת הנשאר להתבשל כידוע, וכ בששכד"ל פ"א ס"ק צ"ו. אכן, באמת יש לדון אם שייך בזה מלאכה דאורייתא די

דאינו אלא כמבריא ארי דדינו בגרמא דפטור בכל התורה. אמנם, לפי מה שכתבתי במלאכת מחשבת (ע"ש הערה 158). די"א דבבישול חייב גם בגרמא כיון דעיקר המלאכה נעשית ע"י גרמא יש לומר דאה"נ דחייב גם ע"י מבריא ארי (ועמשי"כ במלאכת זורע בהערה 53).

30) פ"א - ה"א - ה"ב

1) וכן יש שחקרו דגרמא חייב במלאכת מבשל דכן דרך כל מבשל ע"י גרמא וכיון דדרכו בכך חייב בכל אופן ע"י גרמא ע' בחז"א סי' ל"ח ס"ק א' ובשו"ת הר צבי סי' קפ"ח וכן ראיתי בשאר אחרונים.

ובשו"ת אחיעזר ח"ג סי' ס' מביא מספר מחזה אברהם דמלאכת מבעיר חייב ע"י גרמא דהא ילפינן פטור גרמא בשבת מקרא דלא תעשה כל מלאכה עשייה הוא דאסור גרמא פטור. והא מלאכת מבעיר ילפינן מקרא אחרינא דכתיב לא תבערו אש וכו' ולכן לא אויל ביה מיעוטא דגרמא וע"ש בשו"ת אחיעזר שדחאו הלכה למעשה.

ולע"ד יש לדון אם לדמות ולומר דמלאכת מבשל הוא בגדר גרמא די"ל דבישול הוא כולו מעשה גמורה, רק שהמעשה נמשכת לזמן ארוך, דהרי לא דמי לוורה שכולו נעשה בביא ע"י פיזור הרוח, דהתם לא היתחיל המלאכה ע"י זריקתו, רק ע"י פיזור ה"א הבא ע"י הרוח, והיינו מה דקאמר תלמודא דורה הוא גרמא בעלמא דרוח מסייעתו, משאי"כ בבישול שהרי במניחו ע"ג אש כבר התחיל מעשה בישולו מיד אלא שלא נגמרה עד שהגיע לשיעור מאב"ד וזה דלא כסברת הרש"ש (במשנה שבת עג). דס"ל דאם הניח קדירה בשבת ולא נגמרה הבישול עד אחר שבת חייב (וכבר הארכתי בכל זה בהפסק המדבר בע' המתחיל מלאכה קודם שבת (Section One) וע"ש בהערה 568).

16) אך צ"ע לפי"ז דאם נימא דבישול הוא כולו כחד מעשה ארוכה, אמאי חייב המגיס משום מקרב בישול, הא עדיין לא נגמרה הבישול כולו על ידו, וע' ברא"ש בפ"ג דשבת סי"א ובב"י סוף סי' שיי"ח דגם בלא נגמרה הבישול על ידו חייב. וע' בס' אפיקי ים בקונטרס ענף עץ אבות סי' ד' נעף ג' (בד"ה רצ"ע) שהקשה כן ונשאר בצ"ע.

2) ולא מיבעיא למ"ד אשו משום חציו (והכי הלכתא כמ"ש ברמב"ם הל' נזקי ממון פי"ד ה"י) דהוי הכל מעשיו, אלא אפילו למ"ד אשו משום ממונו נראה ג"כ דחשיב מעשיו, דהא דפליגי ר"י ור"ל בב"ק כ"ב. אי אשו משום ממונו או אשו משום חציו אינו אלא לענין הולכת האש. אבל היכא שהמזיק מביא האש אל הניזק לכו"ע היוזק האש הוא כוחו ומעשיו. וכן מפורש בגמ' שם דמוקמינן מתני' דמחייב הכלב שנטל חררה כגון דאדייה אדו"י דעל מקום הגחלת משלם חציו נזק כדון צורות דהוה כוחו. וכן להלן גמל טעון פשתן דמוקמינן במסכסכת כל הבירה, וכן גבי עבד כפות דמירי שהצית בגופו של עבד דבכל אלו חייב כשמביא האש אל הניזק, אע"ג שהאש הרג את העבד אחר זמן חייב לכו"ע אפילו למ"ד אשו משום ממונו.

3) וכן לענין בישול, כיון שהתחלת הענין שמניחו על האש הוא מעשיו, הרי מה שנמשכת הבישול אח"כ ע"פ טבע ע"י חום האש הוא נמי מעשיו בבישול ולפי"ז יש סברא להכריע ספיקת הביה"ל בס"י רנ"ב סעי' ה' (בד"ה להשמעת קול) שנסתפק בנותן חייטין לתוך ריחיים של מים בשעת גילגול וסיבוב הריחיים אם חייב כשכבר יש תחתיה (בהאפרכסת) עוד תבואה אחרת די"ל דפטור דאינו נטחן עד לאחר זמן והוי גרמא, או דילמא כיון דהריחיים טחנן ובודאי יבא גם לתבואה זו דומה לאפיה ובישול אף שאינו תיכף רק כיון שיהיה נאפה ונתבשל לבסוף חייב הרודה הפת בתנור וזהו הנותן הקדרה על האש.

אבל לפמ"ש לעיל, שאני בישול ואפיה דהתחלת הענין שמניחו על האש הוא תחילת מעשה הבישול אלא שנמשכת לזמן ארוך, ואין זו גרמא, רק כמעשה ארוכה. וע' לקמן הערה 176, (ולענין מעשה המלאכה דזורע כבר הארכתי בזה בפסק בענין המתחיל מלאכה בע"ש הערה 568 ע"ש).

1) ועוד יש להוסיף בזה, עפ"י המנזר בספרי (ח"ב סי' ט"ז מלות י"א והלאה) לחלק בין גרם ובין מסלק המניעה, א"כ נדרון וידן, י"ל דבין רק מסלק המניעה, כיוון דזולת כוונת המים, ה"י מחככה בגו ע"י התחבולה בעשה לה, והק כוונת המים מונע מלכבות, ובהסלק המניעה וכבר נעלמו, וכזה ה"י נוחא לי, מה דנוקשיתו מאד, דדברי רמב"ם (פ"ג מה' שנה ה"א), אסור להכניס מנריפה לקדירה בשבת והיא על האש להוליא ממנה בשבת מפני שמגיס צב וכו', ובה"כ שם כתב, שאין דברי רבנו אחרים נמושל כל לרכו עיי"ש, וכזה אף שכתב הכ"מ שם, ש"ש רבנו והיא על האש לאו דוקא, אלא כל שבענין מוחמת מעל האור, היא על האש, קרוי לה, עיי"ש, כיוון לומר דשייך זה הדון אף שבענין מעל האש, אבל גם אם היא על האש כן היא, וע"י כמ"כ (סי' ש"ח אות ק"ג) על דברי הש"ע, דלכחות נקע שהענין, עיי"ש, 6) וא"כ הרי נודע דרכי הבישול, דכל מה שיש יותר בכמות של הכבשול המתבשל, מתחלק בישולו, ואם כן לא נועל מכמות של האוכל שעל האש, נחלק בבישולו ובהשאר בקדירה, אם כן לו יהי, שאין משום מגיס, במה שמכניס כסף ומלוא מהאוכל שבקדירה, אבל הרי מסייע בזה ומקרב 2) לבישול בהשאר שבקדירה, פ"י מה שנטל מכתחו, אבל לבי"ל יש לומר דכ"כ ה"י ר"ל רק מס' המניעה, כלומר, דאמר למשל שיש בקדירה י' לוגין אוכל, שפדיין לא נחשבל כל לרכו, ואם ה"י זו רק ע' לוגין ה"י כבר נחשבל, הרי מ"י עיכב על ידו מלהכשיל עד עתה, הוא כלוג ה"י, ובהסור 2) אותו כלוג, עושב האש את שלו, מתחמם הסרה המונע, ואינו דומה להנסה, שמקרב את בישולו ע"י מעשה כגסה של כמנון, כן נראה לכתובה, ולי"ש עוד בזה.

31) פ"א - ה"א - ה"ב

1) ... תניא "אחד מביא את האור ואחד מביא את העצים ואחד שופת את הקדרה ואחד מביא את המים ואחד נותן בתוכו תכלין ואחד מגיס כולן חייבין והתניא אחרון חייב וכולן פטורין "לא קשיא הא דאיתיה אור מעיקרא הא דאיתיה אור לבסוף בשלמא כולו קא עבדי מעשה אלא שופת את הקדרה מאי קא עבדי אמר רבי שמעון כן לקיש הבא בקדרה חדשה עסקינו ומשום לבון רעפים נגעו בה:

(ד) : אחד נתן את האור ואחד נתן את העצים ואחד נתן את הקדרה ואחד

32
מלכות
3:6

נתן את המים ואחד נתן את הבשר ואחד נתן את התבלין ובא אחר והגיס כולם חייבים משום מבשל. שכל העושה דבר מצרכי הבישול הרי זה מבשל. אבל אם שפת אחד את הקדרה תחילה ובא אחר ונתן את המים ובא אחר ונתן את הבשר ובא אחר ונתן את התבלין ובא אחר ונתן את האור ובא אחר ונתן עצים לעל האור ובא אחר והגיס. שנים האחרונים בלבד חייבין משום מבשל

33
מלכות

ד אחד נתן את עוד וכו' ברייתא במסכת ביצה פרק המביא (וה) ובגמ' שופת את הקדרה מלי קא עביד, פירוש אחר שהיו ריקנות, ומירלו הכל בקדרה חדשה עסקינן הנה משום ליבון רעפים נגעו בה ע"כ. וקובץ ההגסה יש מי שכתב שאין חייב בה אלא בהגסה ראשונה שאינו מבשל מהרה אלא בהגסה שכל משהגיס שעם אחת דבלא מגיס מבשל אף המגיס פטור דמאי עבד וזוהי נוסח דעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל (נתי"ט ע"ג) ובדברי נדב"ר כל שאין כשגורו חייב אין חייב בהגסתו ר"ל שאין חייב בהגסת מבשל כל לרכו לדעת רבינו ולא בהגסת מבושל כמאכל כ"ד לדעת אחרים ז"ל: אבל וכו' ע"ס:

34
מלכות
העל
ע"כ

ן (פא) ז"ל הכלבו (הו"ד בס' ע"א) פשט המנהג כשגיס שותנות בחמין מים שנחשלו וליכא משום ביטול, ולריכות להוהר שלא להח אוחס המים בעוד שהקדרה על האש לפי שהן מהערבות ומגיסות הקדרה כדי לערב יפה יפה וקי"ל דמגיס חייב משום מבשל אפי' בקדרה מבושלת כ"ו שהיא על האש אבל ביורה עקורה אין בה משום מגיס עכ"ל והביאו הב"י ס"ס רנ"ג בקלרה, והמהו בזה הרבה, וכן בס' ע"א כתב שדברים אלו תמוהים מאד בקדרה מבושלת לא מלינו לשום מפרש שיש בו משום חייב מגיס כלל, ואי משום שהקדרה על האש מה בכך, הרי כתב הרמב"ם שהמבשל דבר שהיה מבושל אפי' על האור ממש אינו אלא חסור מדרבנן וא"כ ה"ה מגיס, עכ"ל בקלרה, והנה לעיל כהבנו דמפשט ד' רש"י ד' י"ח ד"ה גיגית שכ' וכן קדרה שע"ג כירה שא"א שלא תלעמוק בשבת משמע שאפי' כשנחשלה כ"ל והיא רותחת יש בה משום בשול מה"ה (ולא תיקשי מהא דכל שבה בחמין לפני השבת. שורין בחמין בשבת דהתם אינה על האש ואינה מלעמוק) וא"כ ה"ו אפי' דגם הכלבו ס"ל כן, ולפ"ז לא הי"ל להב"י ואחרונים להביאו להלכה. אך עוד לא יעלה ארוכה לר' הכלבו דמתחלה כתב וכל שבה בחמין לפני השבת כלומר שנחשלה שורין אחרו בחמין בשבת ואפי' בכ"ר ובלבד שלא יהי' על האש שהוא יגיס בה ומייב משום מבשל עכ"ל כפי מה שהעמיק הט"א משמע דעלם הנתיבה לא הי' חיסור רק החיסור הוא שהוא יגיס ואז יתחייב והוא תמוה ככ"ל דאם אין חייב בשול אין גם חייב מגיס (ואפי' בדוחק לר' הכלבו דכמו שכ' הר"ן בספ"ק לענין למר ליורה שאע"פ שקלטו העין דרך הנכשים להגיס בהן תמיד כדי שלא יחרכו, כן ס"ל להכלבו גם בתבשילין המלעמוקים שאע"פ שכבר נחשלו דרך להגיס בהן בעורן על האש כדי שלא יתחרכו ויידרבקו בדופני הקדרה ועו"ל בעעמא דמגיס חמיר טפי משום דיש מיני גריסין וקמחיס שע"י התרבקותם יחד אין מתבשלין יפה שאין מגיע להם רתיחת המים וכענין שאמרו (פסחים

מ) לא ליחלט איניש חרי חטיי בהדי הדדי דילמא אולא חדא ויתבה בלידי חבירתה ולא סלקא להו דיקולא דמיא (ומטעם זה יש נוהגין שלא לאכול מזה שרויה בפסח שמה יש מקומות שלא ילוש יפה וכשאר עוד קמח) וע"כ אפי'

כשעומד על האש ונראה שנחשלה כ"ל מ"מ יתכן שיש חלקים שלא נחשלו וע"י ההגסה והמיעוך שולטת רתיחת המים בכולה ויוכל לבוא לידי חיוב, וזוהי יתישב מה שהקשה הא"ג"ט על מ"ס הרמב"ם חסור להכניס מגריפה לקדרה שהיא על האש, מפני שמגיס וזה מלרכי הבישול והוא מבשל בשבת, ומשמע דכשם שאסור ליתן לכחלה ע"ג כירה גרו"ק, שנראה כמבשל ה"ה דאסור להגיס, אך ז"א דהא מותר להחזיר מכירה שהבלה מועט לכירה שהבלה מרובה אף שמקרב ביטולו היינו שמוסיף חמימותו עכ"ד ולפ"ד א"ש דמגיס מועיל יותר לקרב ביטולו.

והנה יש לחקור אם מותר לכסות בכלי קדרה העומדת ע"ג כירה או על האש ונחשלה כ"ל, דלפי מה דא"י בחולין ק"מ בסוגי' דניער וכיסה, שהכיסוי פועל כמו נייעור שע"י מתערבים ומחבלצלים כל החלקים, א"כ אסור לכסות בכלי בשבת גם בנחשלה כ"ל כמו שאסור להגיס, ולפי הטעם שכתבתי משום שע"י הגסה מתמעטים ומתפרדים החלקים שלא הי' שולט בהן האש הי' מקום להחזיר, אך לפמ"ש בשם המרכה"מ שיש חלקים רחוקים מהאש וע"י ההגסה מקרב זאוחס א"כ הכי נמי אסור שע"י הכיסוי מתפשט רתיחת המים בכולה ומתבשלים גם החלקים הרחוקים מהאש והכי מסתבר.

35
מלכות
העל
ע"כ

אגביל ק"ל : (ג) להשיים י"א להחזיר : (יד) אע"פ אינה נרמזת כ"ל : (טו) שבא ידחיל ליל ט"א יפ"א : (טז) ואורר שובל כמנ"ד אהר וט"ו . מ"ס הוהר אחר שכתב שביד אין בו ביטול בהגסה הוא כמות הרבויא אבל הרעפים פסק כ"ו אלא יתבבל כראוי כ"ו שייך בו ביטול והנר"ו מתבבלי ומ"ס לעיל כפי' דלרש"י אסור להכניס כפי' בקריחה בעודה על האש משמע הפילו בלא הגסה אלא ליתן ולהוסיף מתקדרה לא נראה לי כלל שהיו ביטול כ"כ ומימי אסור מדרבנן דהא אסורן כה ויגיס ויהא חייב מקילה ודוקא בעודה על האש הוא דאיכא הגסה דנישול סיכא שאע"פ מבשל כ"ו ואשריין מדרבנן אפילו מבושל כ"ו דמחא יעשה ויראה בו שיחית מבושלת כל נכסה ויחא ליהי' חייב מקילה אלא נאחר שבושל מן האש דהנה בעיני דאין שייך ביטול כלל בהגסה אם לא כעונת גבי ויחא ליה ודוק' : (יז) דהפשרו זהו ביטול כ"ל :

5

אם כשהקדרה כבדה וקשה להסירה מן האש אם מותר להוציא בכף במבושל כל צרכו.

תשובה: אם הקדרה כבדה אם הוא על האש שאיכא איסור מדרבנן אסור אפילו להוציא בכף, ול"ד להא שכתב המ"א בס"ק מ"ד דנהגו היתר במיני קטניות שמצויאין אותן בכף אף שהוא סובר דאיכא איסור גם אחר שהורידו מן האש, דמ"מ כשהוא על האש דאיכא טעם לאסור כדכתב התפא"ש ואיכא גם דעת הכל בו שהוא אסור מדאורייתא אף שלא מובן הדבר, ואיכא קצת טעם לע"ד דאף שהקדרה הוא מבושל כל צרכו, סובר שאירע הרבה טעמים שאיכא קרסין דלא נתבשלו כל צרכן אף שהן ראוין לאכול דהוא אגב רובא הרובא מהקדרה שהוא מבושל כל צרכו, והגסה שמערב כשהוא על האש עושה שיתבשל גם הם, לכן חמור יש לאסור אף בקדרה כבדה, אבל כשסלקו מן האש אין להחמיר בקדרה כבדה כבמג"א.

ה) גם שחמתי נסם כרז כגלון מקומה וזל דנמיס לנד לז ט משום מניס. ומותר לטעום ק:

ונראה דנחוצה להשאיר הקדירה כשהיא על כירה שאינה גרופה שאם יסלקה לא יוכל להחזיר, ואין לו תקנה חנה ליעול נכף, אפשר להקל.

מה טעם מרן שליט"א במה ששמעתי ממנו לחלק לעניין הגסה בקדרה המונחת ע"ג הבלעך שאם הוא ע"ג האש ממש אסור, ואם אינו ע"ג האש אף שיש"ב מותר.

תשובה: הטעם פשוט לפי טעם התפא"ש (עיין לעיל ס"ק ח' וט') שעל האש יש לטעות וכשהורידו מן האש והיד סולדת אין לטעות, ולכן גם על הבלעך במקום שהקדרה אינה על האש אלא רק יד סולדת דתחלת הבשול לא היה מתבשל שם אין לפעוץ. ואף אם יש מקום לחלק אין יכולין להחמיר בשביל חשש טעות יותר, ממה שמצינו. ואם מקצת על האש ואף בסמור ממש להאש יש להחמיר.

b-2) Stirring clear liquids

The prohibition on stirring only applies to solid or dense semi-solid foods. The density of solid food slows the convection of heat through its mass. Stirring however, has the effect of distributing the heat more evenly to all of the solid pieces of food in the pot. This is because the stirring action brings food at the top closer to the bottom - where the flame (i.e. the source of heat) is, thereby exposing it to more intense heat. Causing this distribution of heat is a form of Kiruv Bishul.

Clear liquids such as chicken soup are different from solid foods. The thin consistency and free movement of clear liquids naturally allows for an even distribution of convection heat. This is why the cooking process of clear liquids does not become accelerated with stirring, as it would with solids. It is therefore permissible to stir clear liquids.

40
Pachit
p.560

41
ש"ס
ע"ס

ושאלו בגמרא שביק בישול סמגין דהה במשכו ונקיט אפיה דפת דלא הואי במשכן ופיר' סידורא דפת נקט ונקיט ליה במקום בישול של סמגין שהבישול והאפייה מין א' הוא וכל שממהר לאפות או לבשל כגון בולל ומגיס בקדירה או (משום) [משום] כסוי של קדרה על הקדירה חייב משום מבשל.

1) (לה) תבשיל שאינו מבושל כל צרכו, או אפילו רק ספק אם מבושל כל צרכו (צג), והוא בקדירה שעל גבי האש, אסור לכסותו במכסה או בצלחת או בכל דבר אחר (צד), ואפילו אם מסיר את הקדירה מן האש, אסור לכסותה (צה). כיון שעם כיסוי הקדירה הוא גורם שהתבשיל יוסיף להתבשל (צו), ולכן, חמין אשר בהם עצמות של עוף - אם הוטר המכסה, מוטב לא לכסות את קדירתם אלא אם הן רכות וראויות לאכילה (צז); ועיין לעיל סעיף יח (ד).

42
see
ה"ה

2) (צח) סי' רנד סעי' ד ובמ"ב ס"ק כג וסי' רנו סעי' ד ובביה"ל ד"ה גורם, כי עיי הכיסוי הוא ממהר לגמור בישולו. ואם התבשיל מבושל כ"צ והוא עומד ע"ג אש מכוסה, ג"כ טוב להחמיר ולא לכסות קדירתו, מכיון שכיסוי הקדירה הוא כמו הגסה דמחמירין בעודה ע"ג האש, כי שיח במ"ב ס"ק ק"ח, אלא יסרינה ויכסנה כשהיא בידו או ע"ג כסא (ולפי התנאים ולעיל סעי' יח), וכיה בקצוה"ש סי' קכד בכדוה"ש ס"ק י בשם הש"ש ע"ש, ועיין תהליך מהדו"ת סי' לב, ועיין תשובות הגר"מ פיינשטיין שליט"א על הלכות שבת"י ח"ד ס"ק כב, וע"ע לעיל הערה מב. ויש לשים לב שהמכסה ידא יבש, פן תספנה הטיפות הצוננות שבתחתית המכסה לתוך התבשיל ויהיה בזה משום בא"ב, עיין שו"ת יד הלוי הגי"ל, ועוד, שהרי הטיפות הצוננות האלה מתחממות מחמת הנועה של התבשיל, ויש בו משום בא"ב, ובפרט אם מחזיר את הקדירה חזרה לאש, ועיין להלן הערה קל. - לא היתה האש מכוסה ואילו התבשיל הוא מבושל כ"צ, יש מקום להקל לכסות, אם אמנם המכסה הוא יבש, מכיון שלא יוכל להסיר את הקדירה ולהחזירה אחרי הכיסוי, וכנ"ל הערה פט, והיה לגבי מים רותחים יש להקל, וכולעיל הערה צ. (צה) עיין מה"ר רנו סעי' ד בביה"ל ד"ה גורם.

43
ה"ה
פ"ע

בשם רב כימי בר אבוי
הרביק פת בתנור החירו לו לרדותה פדום
שיבא לירי חובב המאת או לא החירו

1 דף עג ע"א במשנה הורע הן חף כ"ו שנה כשרם תחון דרדי בכדא דמי . ע"י (מנחם טע) חזת
כיון דע"י וריטתו עתה ישרם אח"כ חייב כמו חופה וזולה דחייב אביש שנאפה וזולה אח"כ
תאליו (וע"ש סוף ד' ל"ו וז"ל) והנה אם לקט הורע קודם שגמרם נראה דפטור למפרע על מה שרע כיון
דלא נחתייה מחשבתו גרין יש לתמוך מבעיא דרבנן בריש תבילתין דאם רודהו קודם שנאפה פטור וגדולה
תונו משמע נחום' ק"ע בירושלמי דפרקין (ד' כ"א דפוס דפסוי) בדיה על דבר דאם סקר דבר מגידולו אם
שוב שחלו אח"כ פטור וזה ודאי לי כלל דכיון דכברי גמר מלאכה הסקירה- [זה דונה למיכ"כ הרא"ש בפ"ב
דב"ה סו"י י"ז ע"ש] . משא"כ הכא הוכח דלא נכרם מדיין לא נעשה כלום דמתוך דשדא בכדא דמי והנה
בזרע משמע דחייב אף וההפ"ש לא חתיה אלא כחול עמש"כ בפ"ב דכלאים ח"ג וכן הנוטע חייב אף
דזמן קליטתו נמשכה ע' בפ"ב דשביעית ח"ג ומהו ל"ל דכן האוסה בשב"ב ע"כ חשיכה חייב אף דלוי שבו
שמתר אייתרו כמ"י

53 מ"ח מ"ח ג"ו ז"ו

(א) לישון הר"מ פ"ו ה"ג הורע ורעיס או הטוע אילנות או המצריך או
המרכיב או הזומר כל אלו אב אחד הן וענין אחד וכו'. היינו שאינן
מולדות, רק נחשבים לאבות, והוא מהש"ס שנה ע"ג ע"ב.
והנה מלאכה הזריעה, אם זרע במקום שראוי לגמות, חה פשוט. וכבר
נכרנו לקמן ה"ל יו"ט (מגוה רח"ל אוח י"ג), דעל הזריעה שרע
חייב אף בלא השריש ונקלט כלל, כגון שנמלקל חיקף ע"י איזה סיבה, או שמיכף
הגביה מן הקרקע, חייב על מעשה הזריעה. ולא דמי לאפיה דקודם שנאפה אינו
חייב כמבואר בש"ס שם ד' ע"א החירו לרדותה קודם שנאפה כדי שלא יבוא
וכו', דהתם האפיה היא המלאכה ומייב בשעת אפיה, אבל הכא המלאכה היא
הזריעה ומייב חיקף על הזריעה. וגם כחנתי שם דעל הקליטה חייב בפני עצמה
|| אם זרע בשנת ונקלט בו ביום, כי קודם השנת מותר לזרוע אף שנקלט בשנת.
עין שנת פרק ראשון [י"ז ע"ב] והדברים ידועים אין צורך לפרש, רק בזרע
בשנת ונקלט בו ביום, ומשכחם לה ע"ש, חייב על הקליטה ג"כ, ואם הימה
דיעה בין הזריעה לקליטה, ידיעות מחלקות ומייב שמי טמאות, ואין צורך לכפול
הדברים. ועיין מוס' שנת נ' ע"ב ד"ה מקלמ, כתבו על הקושיא דזריעה מעליא
היא, דמירי בלא השריש, וכונתם היינו דלא הי מולש, אבל משום זרע חייב בלא
השריש כמו שביארנו להלן ה"ל יו"ט, ועיין שו"ע או"ח סי' ש"א ס"ח, והדברים
ברורים כמו שכתבנו להלן.

והנה פשוט, אפילו אם זרע אדעתא להגביה חיקף מן הקרקע ולא ילמח
כלל מ"מ מעשה הזריעה במקום זמיחה אסרה המורה, חה ה"ו
ג"ל היה מלאכה, א"כ ה"ו ליה כבוהה על מנת לספור או כותב על מנת למסוק, דודאי
חייב על המעשה, הכא נמי, כן נראה ברור. <שז"ל הר"א לי שהוא פלוגתא
בירושלמי פרק כלל גדול [סוף ה"ב] ופרק הבונה [ה"א] אי בנין לשעה חייב,
ופליגי אי המשכן ה"ו בנין לשעה, ע"ש. ואמנם בפני יהושע כסוגיא דמתוך

[ב"ה י"ב ע"א ד"ה אבל] כתב בפשיטות דכתיב לשעה פטור, ומיישב בזה ה"א
דלא אמרינן דבונה ביו"ט מותר משום מתוך דמותר לגבן ביו"ט, משום דמגבן
ה"ו בנין לשעה, ע"ש. ודבריו ז"ע דהרי הר"מ פסק דמגבן חייב ביו"ט, וגם
לא ה"ו בירושלמי וז"ע. - קומץ מנחה.

הם שבת היום

Sources of Heat (A) - (P) תע"פ

307

Chapter P.639

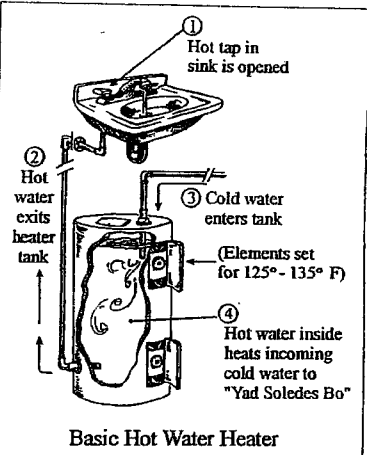
בתנאי... אין נתנין ביצה בצד המים... בשביל שהחגלגל ולא יפקיענה במדרין ור' יוסי מתיר ולא ימנינה כדל ובאבן דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו אנשי מכריא יהביא סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם רבנים אם בשבת חמין שהוציאו בשבת ואסורין ברהיצה ובשחיה אם ביום טוב חמין שהוציאו ביום טוב ואסורין ברהיצה ובתירו בשחיה:

A) Using hot tap water on Shabbos

Using hot tap water on Shabbos is prohibited under the laws of Bishul in almost all circumstances and conditions.²⁶¹

a) Why using hot water involves Bishul

Turning on the hot water faucet causes hot water to be released from the water heater (a tall, cylindrically shaped tank) that supplies the hot water in his home.

When hot water is released from the water heater tank, new fresh cold water immediately enters the tank (by force of the water pressure (that controls the flow of water through all the water pipes). This new cold water instantly comes in contact with the hot water already in the tank, and becomes hot as well. Since the hot water heaters in most homes are set at approximately 125-135 degrees Fahrenheit

(51.6°-57.2° Celsius), it can be assumed that the fresh water will also be heated to about that temperature upon entering the hot water tank (the tank is a Kli Rishon).

This process of causing new cold water to become hot by causing it to enter the tank of hot water is a form of Bishul (Toldas Aish), and is prohibited.²⁶²

(4) צדקה שית

(3) ע"פ א"ח א

לכך נבחר נתבאר דכלי ראשון מבשל ובארנו במע' ד' דמדברי הרמב"ם מתבאר דהוה מדרכי התורה אינו מבשל אלא בעומרת על האש ומתבאר מהש"ס וירושלמי ע"ש אבד מדברי ר' וש"ע לא משמע כן והנם שלא דקדקי פתקין דאורייתא לדרבנן מ"מ משמע משמחות דרבנן דהוי בישול גמור מן התורה וכן משמע מה"ס רבנו י"ו בעלי התוס' בשבת ומ"כ: דהא חלל משמע בשאר מקומות אבל מדברי רש"י שם משמע כדברי הרמב"ם שכתב כד"ה דכנ"ל ומותר ליתן אשית ראשון משהעניו מן האור עכ"ל הרי שהפירוש בן ל"ה ע"כ כתב דהירושלמי סובר כן ולא הש"ס שלנו פ"ט ופ"ז

- ב. לענין איסור בישול בשבת יש להבדיל בין כלים שונים ופעולות שונות. וכן יש להבדיל בין תבשילים שונים.
- (א) כלי ראשון נקרא הכלי שבו נתבשל התבשיל (או המים), ואפילו אינו עומד עוד על גבי האש (ז); ואם עומד עדיין על גבי האש — יש להחמיר בו ככלי ראשון גם אם אין היד סולדת בו (ח) (וראה להלן סעיפים יב — טז).
- (ב) עירוני כלי ראשון, והוא עירוני (שפיכת) התבשיל (או המים) מהכלי הראשון על כל מאכל או משקה (וראה להלן סעיפים מז — נ).
- (ג) כלי שני נקרא הכלי שלתוכו הועבר התבשיל (או המים) מהכלי הראשון (וראה להלן סעיפים נג — נו).
- (ד) עירוני כלי שני, והוא עירוני התבשיל (המים) מהכלי השני (וראה להלן סעיף נז).
- (ה) כלי שלישי נקרא הכלי שלתוכו הועבר התבשיל (המים) מהכלי השני (וראה להלן סעיף נח).

(6) תרצ"ח "יקח קב"י"

(5) תע"פ א"ח א

בתנאי... דהאילופס והקדרה שהעבירן מרתחין לא יתן לחוכן תבלין אבל טרוח הוא לתוך הקערה או לתוך התבשיל רבי יהודה אומר "לכל הוא טרוח וזין מרבר שיש בו דומץ ציר". מרתחין שהעבירן מן האור מרתחין. בין השמשות: לא יתן לחוכן תבלין משמשך דכלי ראשון על זמן שרומם מבשל.

1

1 אב"ד טון הוא לתוך הקערה ס'. מהכא ליהא למידק דעירוי כלי שי מדקתני לא יתן להוכיח תכלין ולא השמיע רשותא חפשי עלה ועבר על הקערה שחבלין בתוכה להדרבה דוק חסותא דקתני אלב טון הוא לתוך הקערה ולא קתי מערה על הקערה שחבלין בתוכה ורביט שחבלין

2 מביא רבא דעירוי כלי שי מהא ק"ל תחאה גבר ולי"י כלה דעירוי יצא רבאון ומביא רבא דרבנן כברי דס תחאה (דף ז"ה ושם) חיר לבר חטבל בן ל' אלב שבישל

3 ב עירי לוחי רוחא מנין תלמוד למר (אשר חטבל) ב יצבר אלמא עירוי חביב מביאל ובידוקא כפרק כרי בטי מה לית תכלין מלמטה ולערוח עליה מלמטה ר' יונה אמר

4 אב"ד עירוי כלי ראשון חיליה דר' יונה מן הוא אחר שבישל ב ואלו שיעירי לוחי רוחא דחי ר' יוסף חן מירם טולע תכלין חייט מחביל השב רבי יוסף בן יהושע מנין שבישל חתמה קן תלמוד למר ואם כלי נחשק בשלה חייט קן לומר

5 לל נחשק בלע בתחיה פי"י עירוי אש חייט מביאל לא בלע אלמא דמסיק דעירוי כלי ראשון ונראה דעירוי לא הוי כלי ראשון ולא כלי שי אלב מביאל כדי קליפה דהא ק"ל בשמיהא דאמר תחאה גבר דתניא כושיה כביד טלון (בבב"ב ט.) ומ"מ מביאל כדי קליפה דאמר רבא חטבל כושיה דשמואל חס לתוך טון ו' טון לתוך טון מדיח ופרקי חס לתוך חס לחמיק ליה בלע אלב חמיה חס לתוך טון קולף טון לתוך טון מדיח וכן משמע בגיטות מבב"ב ט"ז (דף ט.) דאמר מר "שקבא וכן יורה לעב"ס אהרי ליה גרנפא ומסיק כושיה קד פולטו חס פולטו בגיטות אף פולטו בגיטות וזו עירוי כלי ראשון מ"ח חיריח משום דכיל בגיטות חפשי בלע בלישה נמורה על בגיטות שאר עירוי אלב ודאי

3) לא מביאל אלב כדי קליפה וחס עירוי רוחאם על התרעובות לריסה קליפה וכלי שחמישו ע"י עירוי טון קנורח יוכל להגיע ע"י עירוי דכילטו קד פולטו אלב כל שנחביל בן חיסור לא בני להגיע על פי עירוי והא דאמר כפרק בתרא דע"י (דף ע"ד) דרש רבא נעור ארתייה דהאם מבב"ב ט"י עירוי שגרי חס דלוחי נעור לא בלע ע"י רוחא

מ"חם שפנה ממנו מים וכו'. ס"ס (ס"ב) אוקמתה על המשנה מ"חם שפנה ממנו מים לא יתן להוכיח מים מועטין כדי שיומנו אלב ויתן לתוכו מים מרובין כדי להפסיד. ואעפ"י שנתתי אוקמתה זו שם הדין חמם הוא ולאו כאלו משום צדוק כמו שהוכרתי פי"ב (ס"א) : ומותר לצדוק וכו'. כבר נתבאר זה לעיל : וכן קדרה רוחתה וכו'. משנה (מ"ג) (ה"ל) וספקה שהענין מרוחחין לא יתן להוכיח תכלין אלב ויתן לתוך הקערה ולמור החמחין. ואמרו שם בגמרא בלישה בחרס דמלא חפשי כלי ראשון לא בשלה וכו' בהלכות ופירש"י ז"ל שבישל ויתן תכלין לתוך הקערה דוקא אחר שהוחמין בתוכה אלב למר לתוך הקערה

ממנו מים חמין מותר ליתן לתוכו מים צונן כדי להפשיחן. ומותר לצדוק מים חמין לתוך מים צונן או צונן [ו] לתוך החמין והוא שלא יהיו בכלי ראשון מפני שהוא מחממן הרבה.

מבני תחלה ולערוח עליהן רוחחין אסור עפ"י עירוי כלי ראשון מביאל וכו' הוא לענין זה כלי ראשון וכן ירעה משון רביע. ס"ב ק"מ מפרש"י הקובץ חפשי עירוי כלי ראשון לפי שמועו מביאל. וזה נראה דעת הרמב"ם ז"ל והרשב"ם ז"ל להכריע אלב למעשה ראוי להחמיר בנגרי רש"י ז"ל :

10) Shabbat as kitchen p. 25

Pouring Cooks only the Surface - כירוי מבשל כדי קליפה

There is one difference between immersing food in a *kli rishon* and pouring onto food from a *kli rishon*. While immersion can cause the food to become cooked through and through, pouring will cook only the surface.¹⁶ One leniency arises from this distinction.

Although we have seen that it is forbidden to immerse a container of food or drink (e.g. a baby bottle) in a *kli rishon*, it is permissible to pour water from a *kli rishon* onto such a container. Since pouring can cause only the surface of the container to be cooked, the food within the container cannot become cooked, because the container stands in place of the 'surface' of the food. Thus, the container's contents may be heated up in this manner.¹⁷

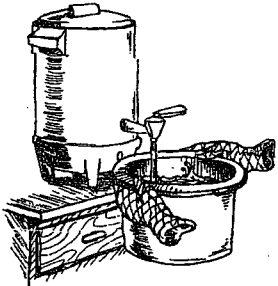
11) Rav Pe'ala p. 649

D) Adding hot water to a pot of cholent

a) If the pot can be moved

If one discovers that the (fully cooked) cholent has dried up in the pot, he may add hot water from an urn or kettle (*Kli Rishon*) to the pot of *Cholent*. However, two simple steps should be followed:

- 1: The pot must be removed from the *blech*, or at least moved over from the flame area of the *blech*. (This is because the process of pouring in the water and then replacing the lid is tantamount to stirring the food in the pot ("Maygis"), which may not be done on the flame - see C above).³¹⁵

- 2: The water should come directly from the urn or kettle into the pot, not from a *Kli Sheini*.³¹⁶ In other words, it is preferable not to pour the hot water into a cup and then into the pot. This is because pouring the water from the cup into the second pot may be regarded as "Chazara" (of the water) according to some views.³¹⁷

b) If the pot is too heavy

If necessary, one may add water to the pot even from a *Kli Sheini*. For example, if the water is in an electric urn that cannot be brought to the pot, and the pot is too heavy to bring to the urn, one may transfer the water in a cup.

23
pe

קיי"ל תתאה גבר וכל מה שנשפך לתוך הצונן מקררו מעט מעט ואינו מבשל להצונן, וכותב שלפי דבריו כששוחים חמים בשבת שחרית מכלי ראשון והסענים הוא צונן ונותנים מעט סענים בצנצנת ושופכים עליהם הרתחין מכלי ראשון דשפיר עבדי וא"צ לשפוך מקודם החמין להצנצנת ואח"כ ליתן בהצנצנת מעט סענים שהיא כלי שני, ומסיים ע"ז בלשון: "וכן אנו נוהגים" ע"ש. וא"כ אלו הנוהגים שם בכני"ז מכ"ש שאין כלפם כל בעיא של איסור הזומרא לגבי ספות הצוננים שבכוס ששופכים עליהם הרתחנים. ואמנם מביא שם לאהר מיכן בסעי' ג"ג דעת יתר הראשונים החולקים ע"ז ואוסרים בצוננים מועטים. אבל מסיים בכל זאת בלשון: ולפ"ו לדברי התוס' בשבת יש ליהרר לבלי ליתן חמים מכ"ר על סענים צונן מיהו לדינא אם נותנים לית לן בה לפי שהטור הר"ן והתוס' בפסחים מתירם, וגם יש לסמוך בזה על דעת הרמב"ם והרשב"א והרמ"ך שכתבנו בסעי' י"ט דאין בישול אחר בישול אפי' בדבר לה עכ"ל (ויעו"י מ"ש בזה גם דמ"ב בס"י ש"ח סעי' י"ב בבבא"ה ד"ה תוא שלא יהיו עיי"ש). וא"כ כ"ש דלית לן בה בכעין נידוננו (הגם שלא שייך הנימוק הנוסף של אין בישול אחר בישול) וכנ"ל.

1) כן מה שכותב עוד הספר שם ששמע בשם מרן התו"א ז"ל שנהג לנגב בזה, ומתקבל הירושם כאילו אסר, ג"כ לא דק בזה הספר, דיעוין בספר "זה השלחין" ח"א לאו"ה ס"י ש"ח שמביא בשם ההו"א שהסכים דוח נקרא דלא נחא ליה, וכן גם זאת שאמר ז"ל שהיה ראוי להנהיג להדיח הכוסות במים שכבר נתבשלו, אך קשה להנהיג כן ע"ש. ומוכח מזה שהיה סבור שמדינא אין לאסור שאל"כ לא היה מפטיר את דבריו שקשה להנהיג כן אלא היה מורה ובה שצריכים להנהיג כן, ושאתרת אסור, ופשוט.

ושפיר"י כותב בזה השלחן שם שיסודי ההיתר בזה משום דהוה פסיק רישא דלא נחא ליה דלדעת הערוך מותר, וגם להחולקים אינו אסור אלא מדרבנן אבל חיובא ליכא ובמ"ש המשנ"ב בס"י ש"כ ס"ק ג"ג, ולכן כשיש עוד צד טיבוחא סמכינן שפיר על הערוך וכלו שביאר המשנ"ב שם בס"ק ג"ה, ובנוד"ד יש עוד צד טיבוחא דהא דעת הרשב"ם בחוס' שבת ד' מ"ב ע"ב ובטו"ד ס"י ס"ח דעירוי מכ"ר הוא מכלי שני ע"ש. ומוסף ע"ז עוד צדדי ההיתר שכתבנו לעיל באותיות ד' ה'.

ויעוין גם בספר שו"ת יביע אומר ח"ד הא"ח ס"י ל"ג שהרחיב והעמיק הדיבור בשיטת הערוך, ובה עלה גם בהפלגותא אם עירוי ככ"ר או לא, ודן גם בדינא דחצי שיעור, וזאת הלכה העלה שמותר מצד הדין לערות מים חמים לתוך כוס שהתח צונן ועליו

24

1] ולא אמנע מלהזכיר מה שמביא שם בס' שביתת השבת באות כ"ז שחכם א' נהג לערות על צד הכלי היבש ורק דרך זחילה יבוא למקום הלח עיי"ש].
2) כמ"כ נמצינו למדים מדברי ההו"א שבי"ו זה השלחן הנ"ל דלחלוחית ממים שנתבשלו פשוט הדבר 6 להיתרא, ודלא כמ"ש בהאגרות משה הנ"ל "דיש אולי להקל" וכאילו עדיין מסתפק ובא בזה. ושפיר מסביר גם זאת בזה השלחן שם שזה מבוסס לפי מה שפסק הרמ"א בס"י ש"ח סט"ו דמנהגינו כדעת הפוס' שאף בלח אין בישול אחר בישול, ואף דבעינן שעכ"פ לא יצטננו לגמרי כדאיתא שם, מ"מ מעיקר הדין מותר אפילו בנצטננו לגמרי כדאיתא שם ובחזו"א או"ח ס"י ל"ז סי"ג, ואין זה רק חומרא בעלמא וכמ"ש בחזו"א שם ע"ש.

ויעוין גם בס' שביתת השבת שם באות ל"ב שמביא בשם הגרצ"פ ז"ל שאמר ג"כ סברת היתר בלשפוך חמין לתוך כוס כשהוא עדיין לח משתי ראשונה, והוא, דיי"ל דבחמין שכבר נרתחו לא נחא ל"י תו. ובבישול שני והוי מור"ל דגם רש"י מודה דאבא"ב, או נאמר כיון דלרוב ראשונים אין בישול אחר בישול תו לא הוי פס"ר לדעת הט"ו בס"י שט"ז ס"ק"ג דמותר לנעול חיבה כשהוא מסתפק אם יש בה נבובים עיי"ש.

ח) ואוסיף לכל האמור לכללות השאלה את דברי שו"ת חתם סופר חו"ד ס"י צ"ב שכותב 2) לבאר מהמדיק נר בשבת בודאי אין בו משום בישול רק משום הבערה ולא לשחמיט מקום דהנתון שמן בנר חייב משום מבשל, ולא משמע דתליא זה בפלוגתא משאצ"ל, אלא דלכולי עלמא לית ביה משום מבשל, אע"ג דלגבי בשר בחלב ס"ל לגדולי אחרונים דהוה 3) מבשל, מכל מקום מלאכת שבת בעינן שיהיה כיוצא בהן במשכן, ושם ה"י בישול הסממנים שדבר המבושל היה בעולם והיו צריכים לו וכו', ולכן ענין בישול בשבת הוא, שצריך לדבר המתבשל, ועכ"פ נשאר בעולם, משא"כ כשכלה והולך ואחר הבישול לא נשאר 3) בידו מאומה, אע"פ שמ"מ בישל הדבר והוא ולענין בכ"ח עשה תועבה דרחמנא קפיד אמעשה הבישול ההוא, מ"מ בשבת פטור דלא הוה כעין בישול סממנים עיי"ש. כן מבאר שם הח"ס לפני כן, דמותר השמן שבנר לא נתבשל מעולם רק הטיפה שסביב השלהבת ואיתו 4) כבר כלה והלך לו ולא נותרת ממנו מאומה, ואפי' אם ה"י שם סמוך לפתילה שמן שנתחממו והפשרו זהו בישול, אותו נתבטל ברוב אותו שרחוק מן הפתילה כי ידוע הוא שאין רוב השמן שבנר חם וכמה פעמים הגר דולק בקערה ותחתיות השמן פנוי מפני הקור יע"ש.

ועפ"י ד' הח"ס דעת לנבון נקל ללמד על נידוננו

שמדברי הגמ"ר שמשם הוא מקור דין זה מוכח שחייב המבשל הוא לא עבור המים כי אם מפני שהבדל מתרכך תהלה, דכל דבר המתיבש בתחילה מתרכך מחמת הלחלוחית שבו ומתקשה ע"ש, ולפ"ו לא תקשה על הח"ס, דיי"ל דגם הוא הכריע להלכה שזוהו הטעם גבי בגדים, ומשום מבשל המים אינו חייב באמת גם הם בהיות שא"צ להמיהם המתבשלים וגם הולכים לאיבוד ואינו דומה למלאכת המשכן.
ט) לאור כל המתבאר ובצירוף כל האמור נראה דאין לאסור עירוי מים רותחין לתוך כוס לחה ממים צוננים, והנה להם לישראל וגו', ומכ"ש שאין כל לתא דחשש איסור בעירוי רותחין לתוך כוס לחה ממים צוננים מבשלים כגון משהיה קודמת, וכדומה.

המים הרתוחים עליהם מתבטלים המה ברוב המים המבושלים והיו כלא היו א"כ אין זה דומה כלל וכלל לבישול הסממנים שהיו במשכן ואין בזה משום לתא דמבשל כלל.
א) איברא דקשה לי על הח"ס ממה שנפסק בשו"ע בס"י ש"א סעיף מ"ו דבגדים השריים במים אסור לנגבם סמוך לאש. ומבאר המג"א בס"ק ג"ו, דהאיסור משום מלבן או משום מבשל. ושם הא הרי ג"כ א"צ לבישול המים, והמים הולכים וכלים מיד.
ו) ומצאתי בס' שביתת השבת מלאכת מבשל סעי' ט"ו בבאר הרובות ס"ק ל"ז שהקשה באמת על דין השו"ע דלמה יתחייב על המים משום מבשל, הא א"צ להמיהם המתבשלים והולכים לאיבוד, ומביא

3

וראייתו בשו"ת משנה הלכות ח"ו סי' ס"ז שכתב בזה ח"ל בדבר שאלתו בכוס ריקן שנשארו בו דצחצוחי מים אי מותר לשפוך בו מים רותחין מכלי ראשון בשבת או דלמא חישיבין משום בישול דצחצוחי מים, הנה אמת אגיד כי לא ראייתו מרבנן קשישאי שדקדקו בזה וכו' ולפום ריהטא היה נראה פשוט דלכן לא הקפידו על זה כיון דצחצוחי מים דבר מועט הוא והשפך לתוכו מים חמים בטל לגמרי ואין כאן בישול ואין דרך

בישול בכך, וכיון דאין כונתו לבשל ואינו נהנה מהבישול הזה וגם אין דרך בישול בכך, כד"ג דהאי לא גזרו רבנן ולכן שפיר לא דקדקו בזה עכ"ל.

ושי' לדקדק בדבריו: דהנה סברתו הראשונה של בעל משנה הלכות שליטיא דצחצוחי מים דבר מועט הוא ובטל לגמרי ואינו נהנה מהבישול, כבר הזכרתי בספר שביטת שבת בפתיחה להלכות בישול סי' כ, והקשה שם על זה מדברי המג"א סי' ושי"ח סי' ל"ח [הובא להלכה במ"ב סי' ע"ח] דאסור ליתן בשר רותח לתוך רוטב צונן שהבשר הרותח מבשל הרוטב כדי קליפה, והלא גם התם הו"י הכדי קליפה רק דבר מועט, ומתערב בכל הרוטב, ואינו נהנה ממה שנתחמם אותה קליפה מועטת כיון דמתערב עם כל הרוטב, ואפילו הכי אסור. ומשי"כ עוד במשנה הלכות דאין דרך בישול בכך, אינו מובן, דאם כן בכל עירוי כלי ראשון נימא דאין דרך בישול בכך, ועוד דאי"כ בהך ציור שהבאנו לעיל בשם המג"א דאסור ליתן בשר רותח לתוך רוטב צונן, התם נמי נימא דאין דרך לבשל רוטב ע"י הגחת בשר רותח, ועל כרחך דכיון שעכ"פ מבשל, לא אמרינן אין דרך בישול בכך.

ומשי"כ עוד דאין כונתו לבשל, צ"ע דהלא פסיק רישיה הוא, ואע"ג דהכא מיקרי פס"ד הלא ניחא ליה הואיל ולא איכפת ליה בבישול הטיפין, הלא מנהיגו להחמיר בפס"ד דלא ניחא ליה אפילו בחשש איסור דרבנן וכל שכן הכא שיש בו צד איסור דאורייתא. ונראיתו בספר זה השלחן בס"י שו"ח שכתב דמעיקר הדין יש להחמיר בזה אבל אין למחות ביד המקילין, ותוכן דבריו דהכא הו"י פס"ד דלא ניחא ליה [וכתב שם שכן שמע מהחזו"א זצ"ל דעירוי על הטיפין הו"י פס"ד דלא ניחא ליה], ואע"ג דבעלמא מחמירין בפס"ד דלג"ל אבל במקום שיש עוד טעם להקל שפיר מקילין [כמש"כ במ"ב סי' ש"ב ע"כ ג"ה], והכא יש לנו טעם אחר להקל דהא שיטת הרשב"ם ורבינו יונה דעירוי כלי ראשון דינו ככלי שני ואינו מבשל הטיפין, והגם דלא קי"ל הכי מ"מ יש לסמוך אסברתם בפס"ד דלא ניחא ליה, ולכן אין למחות ביד המקילין ובפרט שהוא דבר שלא ישמעו לנו להחמיר עכ"ד. ועי' בשו"ת שבט הלוי ח"ו סי' מ"ב אות ב ח"ל אשר שאל למעשה האם צריך לייבש הכוס לפני ששופכים בו מים חמים וכו' דרכי להקל אחרי הכאת הכוס על צד הדי וכו' צ"ב שהוציאו עיקר ליחת המים, והנצוצים שנשארו עוד איננו עוד בגדר בישול כלל דלא נתוסף לו כלום בזה ואינו נהנה מן הבישול ע"ש.

25

Shabbos kitchen P. 23-4

26) מורה נטף תורת פ

... ובט' פני שבת עמ' ע"ה מביא תשובה מהאדמו"ר מקלויזנבורג שליט"א ליישב מנהג ישראל שנוהגים היתר בזה, וכתב, דלא ראה לרבנן קשישאי שיחמירו בזה, וכלשון הזה כתב ג"כ בשביטת השבת מלאכת מבשל סעי' ל"ב, ובי"כ להתיירא בשו"ת משנה הלכות ח"ו סי' ס"ז. ועי"ש דכיון שאסור לנגב כוס שפיה צר אפי"ו במפה המיוחדת לכך (עיין מ"ב סי' ש"ב סק"ס ומשי"כ שם בהערה 43), אולי מטעם זה לא החמירו לנגב הכוס לפני עירוי המים, שלא יבוא לידי איסור סחיטה.

28) פאריש P. 57

27) ט"ו ע"ה נ

Tosafist explains that the temperature of the heat is not the sole factor in the Bishul process. Substances that do not generate their own heat, but merely absorb heat from another source, tend to rapidly lose their heat as soon as they are transferred from the original cooking vessel to a second vessel.

This loss of heat occurs because there is a natural temperature exchange between the cool walls of the unheated second vessel, and the warm liquid poured into it. The walls of the second vessel absorb some of the heat of the liquid poured into it; the liquid in turn loses all of that heat.

Tosafist further explains that because the liquid in the second vessel is in the process of losing its heat, it loses its Halachic heat intensity, and cannot cause Halachic Bishul, even if it is much hotter than Yad Soledes. (The term intensity here does not refer to a degree of temperature, but rather to a specific Halachic property of heat in the context of Bishul, as explained above.)

ושמעו מינה לוי שני חט מכיל. תימנה מלי שנה לוי שני מכלי ראשון דלי די סולתם חמי' כלי שני נמי ולי חין די סולתם חמי' כלי ראשון נמי חט מכיל ר"ס לומר לוי שני מכלי ראשון מותר שעתה על הוצ' דופטתין חמין ומחמיק מינו וכן מרובה וכן נמנו טו שיעור דלי וכן שיעור סולתם טו חסור חבל כלי שני חט על נב דלי סולתם טו חמין שאלין דופטתין חמין והולך ומתקד.

29

According to this explanation, it may be concluded that a substance that is in the process of cooling and losing heat cannot cause Bishul in any other substances.⁶⁷

On the other hand, a pot of hot soup in which the soup was originally cooked (Kli Rishon) can cause Bishul even if it is only at the minimum temperature of Yad Soledes, because the walls of the original pot retain and thus "stabilize" the heat, allowing for only a very slow heat exchange. This grade of Secondary Heat can therefore cause Bishul.⁶⁸

29
פ.ע

קח חמין והיו הכבוי ע"י כמו ומייב נשטתו וכו' וע"פ
שנפח בכלי ושכרו חייב נזק שלם וכן אולא שיטת ירושלמי
בבא קמח ללא כהלמודין דמחשיב זה לנדרות ורש"י אמר
גבי הטילה גללים כיון דמנופה גירין וכו' לכן למדנו מזה
דעל כח כמו חמין מחשיב גבי שבת כיון שכן נראה דאע"ג
דמולדת ראשונה הבאה מן האש חייב אם מבשל מי"מ על
מולדת של המולדת כמו דבר שנתחמם במים שהוחמו מן האש
בגון צדול שבה בקדירה חמין ונתחמם מן אי ללה בו בילה
פטור דהוי מולדת דמולדת וכמו שבה כמו לא חשיב כמו גוף
הדבר כן מולדת תולדת האש לפי רוחק יחוסה אלל האש
ונפקע ממנה שם האש והוי חומה כחוס עצמי שאינו מוכיבת
האש כמו חמין עכרי"א ופוק חוי צפרק כילד ולין דף ע"ה
שקיל וטרי"א חש חשיב תולדות אש כלש ובידושלמי שם דפליגי
ר"ג ורבנן יע"ש אבל מולדת דתולדת אש לא חשיב אש בשום
דוכחה וי"ב.

וכיון שכן נראה לנו לומר בסברת הש"ס דקדירה דהיא
עלמה מהני להבישול ע"י פרק כל שעה כ"ז דקדירה
חשיב גורם. אי"כ בכלי שני חף כי איכא דבר המבשל בכלי
שני וכלשנא קמ"ה גבי מלח אש יאיב בכלי שני אינו חייב
משום מבשל דהמים של בלי ראשון הוחמו צדור והוי חוס
שלכן מולדת אש ואח"כ מתחמם מתחם הקדירה הכלי שני
וחוס הכלי שני הוי מולדת מולדת האש וחומה כחמין עכרי"א
ואי"כ המלח מהבשל ע"י חוס המים שחוס שלכן תולדות אש
ע"י חוס הקדירה דהוי חומה כחמין עכרי"א ופטור משום
מבשל.

הרכבה ב שהמבשל בתולדות האור כמבשל באור
עצמה.

הנה דע דכמה ענינים מלאנו דכח כמו לא חשיב כגופו
והוא לענין רליחה במכות דף ס' דמאן דשדל פיסח
לדיקלא ואחר המרי וחיל המרי וקטיל כו' דהוי כח כמו
ופטור. וכן בשפה מלאנו שחייב צורק מרשיה לרשוה וה"ל
צורק ועושה חבורה דמחייב ע"י כמו אבל ע"י כח כמו לא
שמענו שיחייב וכמו כן גבי זב בעירובין ליה מחמת רערה
בדש"י שם דהוי כח כמו יע"ש וזוה ביהרתי הירושלמי פרק
במה מוליקין הלכה ה' הכעיר וזכה בנפיקה אחת חייב שהיס
פ"י כי הוי שתי נרות לפעו אחת כבויה ואחת דולקת. והכעיר
אח הכבוי ונמשך האור מהכר הדולק אלי' וככה במקומו
וכי כן דרך נר הדלקת אחת נר אחת אי"כ אבדיו כו' דהא
אחורה נפח בכלים ושכרן משלם נזק שלם ולענין הרגול קאי
לנדרות באדם לא אשכחן דעל חילוי מחייב נזק שלם וכמו
שאמרו בפרק כילד הרגול דף כ"ב ע"י"ש ברש"י וטעמא דאש
החשוב הנפיקה ככוחו אש כן הכבוי שהיה ע"י הדלקת הנר
להתחממה שנמשך אליה האור של הנר האחרת ונכבטה

30
אור מ"ה
שם ט"ז

31

ש"ה הרב
שית' ט'

י"ב אסור ליתן תבלין ה בקערה ולערוה עליהם מכ"ר שהיס"ב מפני שעירוי מכ"ר
מבשל כדי קליפה ואם עירה אוי הקליפ' אסור מפני שנתבשל בשבת אבל
אם עירה תהלה מהכ"ר לתוך הקערה מותר ליתן אח"כ התבלין לקערה מפני
שחוס כ"ש אין בו כח לבשל ואפי"ן להמחמירים בכ"ש לענין איסור והיתר
שסוברים שיש בו כח להבליע ולהפליט כ"ו שהיס"ב מ"מ אין בו כח לבשל אע"פ
שהיס"ב ואינו דומה לכ"ר שמבשל כ"ו שהיס"ב לפי שכ"ר מתוך שעומד (אצל
האש) על האור דפנותיו חמין ומחזיק חומו הרבה ולכן נתנו בו שיעור כל זמן
שהיס"ב משא"כ בכלי שני שאין דפנותיו חמין והולך ומתקרר :

וכ"כ) כך משמע מרש"י שבת מ ב ד"ה
בכ"ש וע"ש בראש יוסף, ועיין להלן פכ"ג הערה פו, ונראה דהיינו דוקא כל זמן שהאש
או החשמל דלוקים, דומיא דאמבטי דחמין סברייה, דאמרינן, הצנורות מקבלים שם של כלי
ראשון משום חבורם לאש, דמה לי סיר גדול ומה לי סיר עם צנורות ארוכים. ויתר על
שמעתי בשם החזו"א וצ"ל, דאם שופך מים מתוך דוד שעומד על האש לתוך כוס,
מקבלים המים שבתוך הכוס שם של כ"ר, כיון שבשעת שפיקתם היו מחוברים לכ"ר
שעומד על האש (אלא שבדברי החזו"א צ"ע, שהרי מציינו דקילות מקדירה רותחת שהלך אל
קדירה צוננת ולא נפסק הקילות, דין עירוי עליה, כיו"ד סי' צב סע' ז ברמ"א, ומיירי
שהקדירה הרותחת היא אצל האש, וכמבואר שם, ואם כוברי החזו"א היינו צריכים לאסור
כולה, אלא דע"ש ביו"ד סי' צא בפמ"ג מ"ו ס"ק ה' סי' צה בפמ"ג ש"ד ס"ק י"ח וסי' קה
בדרבנן תשובה ס"ק סט, שיש סוברים שעירוי מכ"ר שעומד ע"ג האש אסור כולו. אמנם

ע"ש, דאע"כ גם הם סוברים שהאיסור הוא משום שמבליע ולא משום מבשל. וכן י"ל
לדעת החזו"א, דלא מבואר בשום מקום דהא דסי' שיה סע' ג' וע"ש במ"ב ס"ק עז,
מיירי דוקא באין הקדירה עומדת על גבי האש, ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א,
שכוברי החזו"א כתב נמי הפמ"ג סי' שית א"א ס"ק לג וביו"ד סי' צה ש"ד סוס"ק יח,
ואולם החמודי דניאל בה"כ"ה הרבה להשיב עליו ופסק דלאחר שנפסק הקילות נחשב
לכ"ש, ועיין גם חזו"א יו"ד סי' ש' ס"ק ה' סוד"ה הש"ך. אבל אם הסקת הודו כבר
הנפסקה והצנורות המובילים אל הברז הם צוננים, אין על הצנורות אלא דין כ"ש, גם
אם יתחממו ע"י זרימת המים החמים כדי שהיס"ב, דמה הסברה של כ"ר, מתוך שעומד
על האור ודפנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה, שבת מ ב תוד"ה ושי"מ, וזה לא שייך
לכאן, וע"י שנית שו"מ מהר"ה סוס"י יא.

32

קדירה
see
מ"א הרב קכ"ב

כלי שני (פרוש, הפלי שעה לחוכו מקלי שבשלו בו) אינו מבשל אפלו אם היד סולדת בו. ואמנם ביון דיש דברים המתבשלים אפלו בכלי שני ואין אנו בקיאים, יש להחמיר שלא לתן שום דבר דשיך בו בשול אפלו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו ולכן יש לזהר במלה ובכלים בשבת שלא לתן בקערה וכל-שפן לערות עליהם מקלי ראשון (שם). ואם הוא רותח כל-כף עד שהיד נכזית בו, יאה לי דלכלי עלמא מבשל (עין בחבורי שער-צדק פרק ב.).

33
מ"א פ"ג
כ"ב
ו' ס'

36 כ"ג ט"ו

טו השמן משייר לעוקה וכו'. משה טס כלמן רבינו: והא היה חם ביותר וכו'. איכא למיזק דמשמע מוכרין ולפניו ע"י שני מבשל ולפי ק"ל. בכל זכותם (שם טו ט"ו ק"ד) דכלי שני מבשל. וי"ל דלא סתמי רבינו פתח בכני שנתבשל בו עד הפסח והענין יורח טו הוא מבשל והיינו דמתן (שם) כ"ג ט"ו יתן דמכספס ולקלור: וכו' לוחמין: וי"ל בפירוש המשנה: וכו' לו. לתם: וכו'. כקדוש: וכו'. שבוש: וכו'. התבשיל כל זמן שהיה חם: וכו'. שהו מתבשל לשם עכ"ל: וכו'. למד דמ"ג דמכספס: וכו'. שני דם חשיב כשול: וכו'. מעשר הוקצט כיון שש"י בשול: וכו'. הוא מוכרין דמכספס נמנה: וכו'. והוה דמתן לקלור: וכו'. ומכספס: וכו'. למיכא נקט וכו' לחמיה: וכו'. בזמן שהיה חם: וכו'. בירושלמי: דרמיין פליה: וכו'. ככני שני שהוא חומר: וכו'. ראשון מה בין כלי שני: וכו'. דמכספס: וכו'. דמכספס: וכו'. דמכספס: וכו'.

37 כ"ג ט"ו

ג ואחד משה דברים קובע למעשרות. ואלו הן הבית והמקו והאש והמלה והתרומה והשבת. וכולן אין קובעין אלא בדבר שנגמרה מלאכתו.

34
כ"ג ט"ו
כ"ב
ו' ס'

37 שו"ת ה"א
הקצרה לדעתו

1) ומדברי הב"א הו"ל למדנו שני חומרות הא' דאם היד נכזית גם בכ"ס איסור הב' דאם היד סולדת איסור להניח להחמסם ש"י היד נכזית דברים"ב אינו רק מד"ס ובהידי נכזית הוא מה"ט, והנה אם אמנם דבריו נהנו להאמר בסברה אך לא מלינו לו חסר בכל הפוסקים (הגם כי הג' פהרש"מ חמה ג"כ שלא הביאו ד' כר"מ במעשרות) ומה שנסתייש מד' הטור ס"י ש"ח סכ' דאם לרחיזה איסור אפי' בכ"ס לפי שהוא מחמין הרבה, הנה שס כ' החוס' שהוא איסור דרבנן, ואם ה' מה"ט אך סתמו כ"כ באיסור סקילה דזמנין טובא גם א"כשיל שהוא לאכיזה היד נכזית בו ואך סתמו להיתר והרמב"ם כה"ב בבבאור שמוסר ליתן הבלין לכ"ס אע"פ

38 א"ע 3:389

ד) האם יש לחוש לדעת הח"א דכלי שני מבשל ביד נכזית בו לכ"ע והאם יש לחוש ליד נכזית בו אף בכלי שלישי. לא שייך לידע מנהג בזה משום דמחמירין אנו בכלי שני בכל דבר ממשום דיש דברים שמתבשלין גם בכלי שני ולא ידוע לנו שלכן החלוק ביד נכזית לא מצוי שיהיה נוגע לנו לדינא. וליד נכזית בכלי שלישי שהוא גוגע לכל הדברים נהגין שאין מחלקין דבכלי כלי שלישי מקילין. אבל אין ללמוד ממנהג זה להקל גם בכלי שני דאפשר אף להח"א ליכא איסור בכלי שלישי אף בנכזית ואולי ליכא כלל מציאות וזה

39 כ"ג ט"ו

וגם מסבא כיון שנכזית בו עדיין כמו אמו ומבשל כמו כ"ר. איברה, פשוט מאד דסתימת הש"ס שלנו וכל הפוסקים דלא כחיי"א, עיין בכל הפוסקים יו"ד סוס"י ס"ח וצ"ק ק"ה ס"ב, וסתימת הש"ס שנת מ' ע"צ דטול בכלי שני וכן דלא חלקו בזה ולא נשאר לנו רק סברת החוס' דכיון דאין לפנות ממחממום דלא עמד על האש אין כמו אמו לבשל. והשתא נהי דאין אנו בקיאים כ"כ בזה, מכ"מ גם המחמיר לא לריך להחמיר רק מיד אחרי הכישול בכ"ר ועירה לכ"ס שאו חומו עוד גדול, דכיון דכל עיקר הדין של החיי"א מפוקפק, גם המחמיר לא לריך יותר, וגם רק בכלי שני לא בכלי שלישי.

40 ש"ט ק"ה

מחנה י"ב כל שובא בחיזק מערב שבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מערב שבת מרחין אותו בחמין בשבת דין מן המלה הישן (ודגים מלוחן קמנים) *קמנים האיספנין שררתן זו היא גבר מלאכתו:

8

b-1) Pouring cold water into hot liquids

It is permitted to pour cold water into a hot Kli Sheini. Therefore, one may pour some cold water into a very hot cup of tea, or into a very hot bowl of soup to cool them down. This is permitted even if the tea and soup remain Yad Soledes after the cold water was added. As explained earlier (Chapter II; C/c-2), water does not become cooked in a Kli Sheini.

Although it is permitted to pour cold water into a hot Kli Sheini, it is absolutely forbidden to pour a small amount of cold water into a *Kli Rishon*. A *Kli Rishon*, even after it was removed from the blech, can cook almost anything (see Chapter II; C/a, earlier).

Examples:

- One may not pour some cold water into a hot pot of soup to reduce its heat.
- One may not pour cold water into a hot pot of cholent to loosen its consistency.

44
Rashbi
p. 653

45
Coke see

טוב להמנע מעירוי מים מכלי ראשון על סוכר, סכרין, על קפה נמס, על תמצית מרק, אבקת חלב או אבקת קקאו המוכנה לשימוש וכיו"ב — אפילו אם אלה כבר נתבשלו בתהליך הייצור, אלא יש לשפוך תחילה את המים החמים בתוך כלי שני ולהוסיף את התומרים האלה לאחר מכן (קלח). וראה להלן סעיף נו.

1) בעשיית קפה נמס (איסטענט קאפע) מבשלים את הקפה ואח"כ מבישים אותו באויר חם ביותר. האם משום זה יש להתשיבו כמבושל כ"צ, או שמא משום שאין טעמו כשנימוח בקרים דומה לטעמו כשנימוח בחמין י"ל שהוא כמשי"ג בערה"ש סי' ש"ה סכ"ח גבי טיי שאף אם מבשלין אותו אין הבישול לבשלו

אלא רק לעשותו פירא כדי שיהי ראוי לבשלו, ומשום כך שייך בו בישול.

תשובה: פשוט שאם האמת שקפה נמס נתבשל במים אחר שקלו גרעיני הקפה הוא דבר מבושל אם בשלו כל צרכו. ומסתבר שהוא אמת מדנמוח הקפה ונמס לגמרי וגם החום של שמרנה מאות שבשיל זה נתיבש כל כך שנעשה אבק הוא ג"כ בשול, וממילא אין בשול אחר בשול דהא יבש הוא, נמה שמרגישים טעם אחר בקפה שנמוח במים קרים מקפה שנמוח במים רותחים אינו כלום כדהוכחתי ממלח (לעיל ט"ו), מה שנסתפק ע"פ מש"כ בעה"ש בסעיף כ"ח דאפלו אם תאמת דנתבשל הטיי הוא רק בשול לעשותו פירא, לא מוכן כונתו דאם אך היה בהטיי מעשה בשול ממש ודאי הוא בשול אף שהיה לעשות פירא, ואולי כונתו שתזניג מזה שעלי הטיי לא סגי להו בבשול התרא אלא הועיל בשול הראשון שמעתה יוכלו לבשל גם בבשול הזה שכל אחד עושה בביתו, וכתורמוס (שבת ע"ד) שמבשלין אותו ז' פעמים שלא נחשב מבושל כל צרכו עד שיתבשל כל מה שצריך. וזה ליכא בהקפה שנתבשל

46

הלכה
56:38:3

לגמרי. ומה שהביא השע"ת (שי"ח ס"ק כ') ממה"ב בשם זורע אמת שאסור לערות מכלי ראשון על צוקער אף שמבשלין אותו אינו מטעם דאין הדרך לאכול בעיניה שמה בכך וגם ודאי הדרך גם לאכול בעיניה לתינוקות וגם לגדולים, רק שהוא מחמת שאין רוצים לאכול דבר מחוק הרבה דגם דבש אין אוכלין הרבה כדאיתא בקראי וכ"ש צוקער שעוד יותר מחוק, וא"כ בהכרח הוא מטעם אחר אולי נסתפק דשמא אינו מבושל או מחמת שלא ידוע לאינשי, וקפה נמס ידוע להאינשי שהוא מבושל, וגם כמדומני שנהגין להיתר בצוקער כהפמ"א

|| שמביא שע"ת שם. וכן משמע ממה"ב ס"ק ע"א.

איברא דאני מחמיר לעצמי בין בקפה נמס ובין בצוקער ליתן בכלי שלישי אבל לדינא אין להחמיר.

ובתוב במהרי"ל הלכות פסח וז"ל והמגעיל על ידי עירוי שסופך הרוחחין על הכלי להגעילו יזהר שישפוך המים הרוחחין דוקא מן הכלי שבשלו צו והוא הנקרא בלי ראשון ואל יאחז מן הכלי שבו הרוחחין בכלי אחר ולערוה ממנו להגעיל משום דכלי ששואב עמו הוא כלי שני ונחבטל צו ביטול הרוחחין טרם שמוגעילין חכן אם שובה את הכלי ששואב עמו חוץ הכלי שמוגעילין צו הרוחחין ובטור הוא שם מעלין המים רחוחה שפיר מתקרי גם הוא כלי ראשון עכ"ל. מדברים אלו משמע שאם שואב מכלי ראשון והוליא רוחחין מתקרי אח"כ כלי שני ויש צו דין כ"ש ותמסתי מאד על זה דכא בעורו בכלי ראשון הכלי הזה שתחת צו גם הוא כלי ראשון דהא מוגעילין בכלי ראשון כלים ומפליע מהם הבלוע וכן קי"ל בתומב קפ איסור לקדירה דאוסר הכף אפילו אם מוליאו הכף ממנו והואך לאמר כאן שבשמוציא הכלי ששואב מכלי ראשון נעשה בלי שני כיון שבא עליו שם כלי ראשון מי נותן לו אח"כ שם אחר והלא כלי ראשון שמו עליו אף אם נעקר מאש ה"ה נמי זה שנעקר מהרוחחין שהוד כלי ראשון. והו דאם שהם שם קלה מודה מהרי"ל דנשאר עליו שם כלי ראשון ואם קן מאלן מפים כמה חתא השהייה וכמ"ש הטור ח"ה סי' תכ"ב וז"ל כתב רי"ף משהי למאני צגו יורה עד דפלטו וכתב אבי עזרי מי יודע לשער כו' ה"כ ינמא כך מי יודע לשער שיעור השהייה צוה. ועוד ראי' מפ' בירה דאמר ר' שמואל בר רב הונא נכנסתי אחר רבי למרחץ בשבת וכו' וז"ל טול בכלי שני כדי שיהמטע החום. ואין לטעות ולומר דהכי קאמר שבכלי שני ישאוב מן האמבטי שהוא כלי ראשון וממלא למד שבכלי ששואב הוא כלי שני זה אינו דאם כן היה לו לומר סתם טול בכלי והן והו דאי תפרש דמנא שואב בכלי שני קאי על טול דהיינו שבשעת נטילה יהיה כ"ש הא ודאי אין שייך לומר כן דבשעת נטילה מן הרוחחין הו כלי ראשון שהרי כתובה הוא וג"כ ח"ל שיהיה כלי שני אחר שיאל מן המים דהא טול כ"ש קאמר שמע מנייה שבשעת נטילה אמר לו ולא על הסולא שאתחיה והו דבשוליא מי שם עליו שם כלי שני דאטו כל כלי ראשון אחר שיתקרי יהיה עליו שם כלי שני. והו דההוספות כתבו החס דעיקר החילוק שבין כלי א' לכלי שני הוא דכלי שני מתקרי מחמת שאין דופנותיה ממין ע"כ הולך ומתקרי זה ודאי דופנותיה רוחחין שהרי הוחמו צרותחין דכלי ראשון אלא דבר פשוט דה"ק רבי טול מן המים באיזה דבר ותנאו לכלי שני דהיינו שיערה אותו לכלי שני ככל כלי שני שבחלמוד וחדע דאם היה כאן רבואה באחי כלי ראשון שנעשה אח"כ שני היה לו שם לומר חידוש זה במקום דילפינן מנייה כלי שני אינו מבטל שפי היה לו לומר דאפילו * כלי

ראשון נעשה כלי שני ואינו מבטל גם הטור ח"ה סימן שיה"ה כשהעתיק דין זה של טול בכלי שני כו' לא כתב אלא אם היה ממין כ"כ"ש יוכל ליתן לתוכו כו' ולא כתב שישאוב מכלי ראשון וחפ"ה יתן לתוכו אלא פשוט שזהו אינו ור"ה מפורשת עוד מנ"ש בצאודה הביאו באר"ה כלל ס' וז"ל זבוב הנמולא בקערה מותר דהו ספק ספיקא שואב בכלי שני נפלה וח"ל בכלי ראשון שואב כשהוליאו הזבוב והיינו בקף היה ס' בקף עכ"ל וכן לענין הולאח בי"ה טמאה בקף וכ"כ בש"ד ובטור לענין הולאח זבוב בקף פו' ק"ז הרי שהלריך ס' במרק ש"כ בקף נגד הזבוב והיינו דחשיבה לכלי ראשון אע"פ שהוליאו מן

הקדירה דכל זמן שהיה בקדירה אין איסור מחמת זבוב דהיה שם ס' ארץ אחר שהוליאוהו בקף אוסרו ועל זה אמר שואב היה ס' בקף שמע מנייה דעדיין שם ראשון על הכף אע"פ שהוליאוהו וכן מוכח מפסק רמ"א בס' ק"ז שכתב אצל אם היה מעט מהשבויל עם האיסור בקף והואחר לקדירה לריך ס' גם נגד מעט השבויל דהוא נעשה נבילה בקף שמע מנייה דהקף הוא כלי ראשון כמה ששואב מן הקדירה ואוסר מרק שבחכו עד ס' : ושוב ראיתי בח"ה סי' קפ"ה לענין

שבלוע בתוך הכף יהיה נעשה נבילה כתב וז"ל י"ל דלאחר שהוליאו הכף מן הרוחחין כל הבלוע בתוכה חשיב כמו כלי שני ולא פלט וז"ל בלע וכ"ש לטעמא דאין איסור בלוע אוסר היתר בלוע עכ"ל. נראה דלק"מ מזה על מה שכתבתי דהתם מוליא קפ ריקן מהקדירה ואין שם אלא מה שבלוע צו בזה אמרינן ודאי דאין בכלי ריקן חוס כ"כ שיפליט ויבליע כמה שבחכו בלוע ואפילו בכלי ראשון ממש שהוסר מן האור והורק מה שבחכו נראה לומר כן מה שאין כן בהם יש עדיין בתוכו הרוטב או התבשיל הרוחח ודאי הוה על הכף שם כלי ראשון ממש כמו על הקדירה דא"כ ודאי אין סברא לומר דהת"ה יחלוק מסברא בעלמא על הש"ד וטור ואגוד' שזכרתי אלא ודאי כמו שכתבתי. ושוב ראיתי בחוס' פרק א"מ דף ל"ג ד"ה קינשא וז"ל ור"י היה אומר כי מלוא מן המובחר להגעיל כל נסר לבד ולזרוק עליו מאותו כלי עלמנו שהוא רוחח על האור ודי בכך אע"פ שפסקה הרחיחה כשמעבירה מן האור ויש משימין קערה בתוך מחבת על האש עד שהרחיחה עולה חוץ הקערה ומאוחה קערה מוגעילין וצוה מסופק ר"י אם זה מועיל ככלי ראשון אם לא ותלה הדבר להחמיר ואמר להגעיל בהן דחשיב ככלי שני ולענין מליגת תרנגולת נמי אסור דחשיב ליה ככלי ראשון עכ"ל. הרי לפנינו דהתוס' נחשפון צוה והעלו לחומרא אלא דהרא"ש שם כתב בשם ר"י דהוה ככלי ראשון כיון שהוליאו מן היורה מרוחח וכ"כ הטור צ"ד סי' קל"א בשם ר"י וז"ל גירסא אחרת היתה להם בחוס' ומדברי רמ"א על פי הגהת מיימוני בח"ה סי' תנ"א משמע שפסק לחומרא דלא הו ככלי ראשון דהא כתב שם ויערה עליוסן רוחחין מכלי ראשון כו' עכ"כ *

471, שם (מ"ב סי"ק מ"ה), מברור שם בסוף הכתיב, שאם שואב בכף בכלי ראשון לתוך קערה או החמין שבתוך הקערה, הוא כלי שלישי, ועיין במ"ב להלו (בסי"ק פ"ז), שמביא בשם ר"א, שאם שואב בכף מדבר, אינו נשתנה תשאר כלי ראשון בהרה ג"כ עכ"ל.

הנה פשוט, כיון דיש פלוגתא, אם כף שתחבו לכ"י, יש לו דין כ"י, כמבואר בעיני שם (סעיף י"ג, ונז"ד סוסי"י י"ג), ומילא כיו ספיקא דרינא, על כן בספק שבין כלי ראשון לשני כתמרי, ובספק שבין כלי שני לשלישי בקי, והחילוק מובן, ויותר נדרון (שבסי"ק מ"ה), שם מתורין אפילו בכ"י, ואף שכרמ"ח החמיר הפילו בכלי שני, מימ בספק כלי שני כלי שלישי, בודאי יש להחיר, וזה שיטת המ"ב וק"ל.

48
שם מ"ב סי"ק מ"ה
כ"כ ע"כ

49
קק"ו
סדר כלי הסעודה, ששופכין מן הקדירה לתוך קערה גדולה, ושואבין מן הקערה בכף ונותנים ללוחות לכל אחד ואחד, ופעמים שואבין מן הקדירה ונותנין לתוך בללוחות, ואם שואבין מתוך הקדירה בשעב שהיה על האש, קפ עלמח נעשית כלי ראשון, והלוחות מוצתת כדו קליפה, עיי' ע"ז סי' י"ג ובה"כ שם ואם שואבין מן הקדירה לאחר שהעבירה מעל האש, נראה מדברי הראשונים שהביא עיני שם שמה שבכף הו דין כלי שני, ונדון כלי שני כבר כדיוע מתן וי"ד סי' ק"ה סי"ב להחיר דיעבד, וכשי"א אם מערין מקדירה להערה ושואבין מהערה לבללוחות, דהי"ל כדו מכלי שלישי.

